

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Sžf/104/2014
Identifikačné číslo spisu:	7012201349
Dátum vydania rozhodnutia:	28.01.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Milan Morava
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:7012201349.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne obchodnej spoločnosti TOKAJ FURMINT SK, s.r.o., so sídlom Malá Tŕňa 105, IČO: 36 603 201, právne zastúpený JUDr. Ľubošom Petrovským, advokátom, so sídlom Štúrova 20, Košice, proti žalovanému Finančnému riaditeľstvu Slovenskej republiky, so sídlom v Banskej Bystrici, Lazovná 63, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného zo dňa 4. septembra 2012, č. 1020503/1/486321-1147253/2012/5309, na odvolanie žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach č.k. 6S/336/2012-51 zo dňa 19. novembra 2014, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Košiciach č.k. 6S/336/2012-51 zo dňa 19. novembra 2014 p o t v r d z u j e .

Žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Vyššie označeným rozhodnutím Krajský súd v Košiciach (ďalej aj „krajský súd“) žalobkyni nepriznal oslobodenie od súdnych poplatkov. Krajský súd výzvou zo dňa 11.02.2014, doručenou zástupcovi žalobkyne dňa 26.02.2014, vyzval žalobkyňu na zaplatenie súdneho poplatku za žalobu vo výške 70,- € podľa pol. 10c) sadzobníka súdnych poplatkov zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch v platnom znení, v lehote do 10 dní odo dňa doručenia výzvy. V ustanovenej 10-dňovej lehote súdny poplatok zaplatený nebol a preto krajský súd dňa 24.04.2014 uznesením č.k.: 6S/336/2012-34 konanie v tejto veci zastavil. Na túto skutočnosť reagovala žalobkyňa podaním odvolania proti uzneseniu o zastavení súdneho konania a návrhu na oslobodenie od súdnych poplatkov zo dňa 12.05.2014.

Na základe výzvy Krajského súdu v Košiciach zo dňa 19.05.2014, doručenej zvolenému zástupcovi žalobkyne dňa 21.05.2014, ktorou táto žiadala o splnenie tam uvedených podmienok, bolo dňa 04.06.2014 krajskému súdu doručené tlačivo pre dokladovanie pomerov účastníka konania, ktorým navrhuje, aby mu bolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov (právnická osoba).

Ako vyplýva z odôvodnenia uznesenia krajského súdu, krajský súd z obsahu tlačiva pre dokladovanie pomerov účastníka konania zistil, že žalobkyňa vyplnila identifikačné údaje spoločnosti TOKAJ

FURMINT SK s.r.o. a k peňažným pohľadávkam voči tretím osobám uviedol vlastné imanie vo výške 66 389,- €. Majetok žalobkyne pozostáva z rodinného domu so súpisným číslom 105 evidovaného na LV č. XXXX, v k.ú. T. O.. Rozhodnutie odôvodnil s poukazom na § 138 ods. 1, 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) tým, že žalobkyňa nezdokladovala svoje pomery. Podľa názoru prvostupňového súdu v tomto prípade bolo potrebné prihliadnuť aj na osobitné postavenie účastníka konania ako právnickej osoby - podnikateľa, pričom podnikanie treba vnímať ako činnosť, pri ktorej podnikateľ postupuje riziko, že jeho konanie môže viesť k zisku alebo aj k strate. Podnikateľské riziko nie je možné prenášať na štát.

Súd posúdil majetkovú situáciu žalobkyne s prihliadnutím na vyplnené tlačivo, v ktorom žalobkyňa uviedla výšku vlastného imania a vyhodnotil návrh na oslobodenie od súdneho poplatku v súdnom konaní ako nedôvodný, keďže zistil, že základné imanie žalobkyne predstavuje sumu 66 389,- €, s totožným rozsahom splatenia, ktorý žalobkyňa ako spoločnosť s ručením obmedzeným vlastní. Z LV č. XXXX ďalej krajský súd zistil, že žalobca je vlastníkom rodinného domu so súp. č. 105 postaveného na pozemku s parcelným č. 250/1 v k.ú. T. O., čiže výška súdneho poplatku 70,- €, ktorý má zaplatiť za podanú žalobu nepredstavuje tak vysokú sumu, ktorú by nebola schopný uhradiť bez toho, aby došlo k vážnemu znemožneniu jej podnikania, a to aj napriek skutočnostiam, ktoré žalobkyňa uviedla vo svojej žiadosti.

Ako vyplýva z uznesenia krajského súdu, po tom, ako zistil, že nebola naplnená prvá z požiadaviek § 138 ods. 1 OSP, krajský súd sa nezaoberal otázkou, či zo strany žalobkyne ide, alebo nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva.

Zároveň krajský súd poukázal na judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorý okrem iného v uznesení sp.zn. 2Sžf/53/2013 zo dňa 01.08.2013 uviedol, že sa stotožňuje s právnym názorom Európskeho súdu pre ľudské práva vysloveným v rozsudku zo dňa 19.06.2001, Sťažnosť č. 28249/95 vo veci Kreuz proti Poľsku (ods. 59, 60), podľa ktorého Európsky súd pre ľudské práva nikdy nevylúčil možnosť, že záujmy riadneho chodu justície môžu odôvodňovať zavedenie finančného obmedzenia v súvislosti s prístupom jednotlivca k súdu. V tejto súvislosti Európsky súd pre ľudské práva konštatoval, že požiadavku zaplatiť súdny poplatok v súdnom konaní nemožno pokladať za obmedzenie práva na prístup k súdu, ktoré je nezlučiteľné s článkom 6 ods. 1 Dohovoru.

Proti tomuto uzneseniu podala žalobkyňa v lehote ustanovenej zákonom odvolanie a žiadala, aby ho Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) zmenil a oslobodenie od súdnych poplatkov jej v celom rozsahu priznal.

Namietala, že krajský súd svoj rozsudok odôvodnil skutočnosťou, že žalobkyňa je podnikateľom a jej nepriaznivá finančná situácia má pôvod v podnikaní, a s ním súhlasia.

Majúc jednoznačne za to, rozhodnutie Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky ako aj rozhodnutie správcu dane ako prvostupňového orgánu, sú nezákonné, poukázala na to, že patrí do skupiny spoločností personálne spojených s p. T. P., z ktorého dôvodu sú tieto spoločnosti účastníkmi niekoľko desiatok (až stovák) súdnych sporov, keď podanými žalobami napadli nezákonnosť postupu ako aj rozhodnutí daňových úradov, pričom ani jedna z vyššie uvedených súdnych vecí podľa informácií, ktorými disponuje žalobkyňa, nebola právoplatne ukončená v neprospech týchto subjektov. Takto podľa žalobkyne nejde o zjavne neúspešné uplatnenie práva.

Poukázala tiež na to, že s ohľadom na neprimerané zaťaženie spoločností spojených s p. T. P. zo strany daňových úradov, pokračovanie v daňových kontrolách zo strany správcu dane, nerešpektujúcich rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach, nezákonného zadržiavania finančných prostriedkov patriacich spoločnostiam spojených s p. T. P. zo strany daňových úradov, blokovaním majetku a v neposlednom rade aj z dôvodu negatívnej medializácie veci zo strany štátnych orgánov (nerešpektujúcich prezumpciu nevinu), spoločnosti spojené s p. T. P. nemôžu vykonávať žiadnu podnikateľskú činnosť. Z týchto dôvodov sa spoločnosti dostali do finančnej tiesne a žalobkyňa nedisponuje žiadnou finančnou

hotovosťou, s ktorou by mohla voľne disponovať. Taktiež žalobkyňa nemá žiaden hnutelný či nehnuteľný majetok relevantnej hodnoty, ktorý by bolo možné speňažiť a s ktorým môže disponovať.

Žalobkyňa nesúhlasila s odôvodnením krajského súdu, že tieto okolnosti sú pre posúdenie žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov irelevantné, nakoľko práve tieto okolnosti vytvárajú situáciu, ktorá znemožňuje žalobcovi (cez pomery žalobkyne obmedzujúce vykonávať podnikateľskú činnosť a nakladať s majetkom a finančnými prostriedkami) súdny poplatok uhradiť, t.j. pomery žalobkyne oslobodenie od súdneho poplatku odôvodňujú. Súdom vyrubená povinnosť uhradiť súdny poplatok žalobkyňi prakticky znemožňuje domáhať sa ochrany svojich práv súdnou cestou (žalobkyňa nemá finančné prostriedky na ich úhradu), ktoré predstavuje jej právo zaručené Ústavou Slovenskej republiky. Súhlasila síce, že výška súdneho poplatku nepredstavuje príliš vysokú čiastku, ale pre žalobkyňu je aj táto suma v súčasnosti vysoká, no spoločnosti personálne spojené s p. T. P. sú účastníkmi množstiev súdnych sporov, a tak celková výška súdnych poplatkov, ktorými sú tieto spoločnosti zaťažené, predstavujú sumy až niekoľko desiatok tisíc eur. Domáhať sa súdnou cestou zrušenia rozhodnutia Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky pritom predstavuje jedinou zákonnú cestu, ktorou si žalobkyňa môže uplatniť právo na svoju ochranu v danej veci.

Nepriznanie oslobodenia od súdnych poplatkov z dôvodu, že žalobkyňa je podnikateľom a došlo by tým k preneseniu podnikateľského rizika z podnikateľa na štát (čo je hlavným argumentom, pre ktorý súd žalobkyňi oslobodenie od súdnych poplatkov nepriznal) nemá podľa žalobkyne oporu ani v súčasnej právnej praxi (aj praxi Krajského súdu v Košiciach) a nie je v súlade s judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Poukázala pritom na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 5Obo/127/2008, 5Obo/128/2008 a 5Obo 129/2008 z 30. júla 2009, v zmysle ktorého:

„Ustanovenie § 138 ods. 1 O.s.p. oprávňuje súd na návrh účastníka priznať mu celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov. Predpokladom pre takéto rozhodnutie je skutočnosť, že to pomery účastníka odôvodňujú, a že nejde o .svojvoľné alebo zrejme bezúspešne uplatňovanie, alebo bránenie práva. Zákon stanovuje rovnaké kritériá pre všetkých účastníkov bez rozlišovania, či ide o fyzickú, alebo právnickú osobu a podnikateľa, alebo nepodnikateľa. Zamietnutie návrhu obchodnej spoločnosti s odôvodnením, že by sa tým prenášalo podnikateľské riziko na štát, nemá oporu v zákone Pri priznaní oslobodenia fyzickej osobe sú rozhodujúce najmä majetkové pomery, pričom súd neskúma, či si prípadne svoju situáciu nezavinil sám a priznanie oslobodenia by sa rovnako mohlo považovať za nespravodlivé zvýhodnenie oproti inému účastníkovi.“

Žalobkyňa taktiež poukázala na uznesenie Krajského súdu v Košiciach č.k. 4Cob/39/2012-135, ktorým priznal žalobcovi - podnikateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov, z obdobných dôvodov ako uviedla žalobkyňa.

Žalobkyňa taktiež nesúhlasila s tvrdením krajského súdu, že nepreukázala tvrdené skutočnosti. Krajský súd má vedomosť o desiatkach a stovkách podaných žalôb spoločnosťami personálne spojenými s p. T. P. práve na Krajský súd v Košiciach. Krajský súd má taktiež vedomosť o množstve úspešných súdnych rozhodnutí (v prospech spoločností spojených s p. T. P.). Okrem toho žalobkyňa poukázala na skutočnosť, že krajský súd nevyzval žalobkyňu na doplnenie žiadnych dôkazov, nevykonal žiadne dokazovanie a bez ďalšieho rozhodol v neprospech žalobkyne, čo žalobkyňa považuje za postup, ktorý je v rozpore so zákonom.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (ust. § 10 ods. 2 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP) preskúmal vec predloženú krajským súdom podľa § 211 a nasl. OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP bez nariadenia pojednávania podľa ust. § 214 ods. 2 OSP v spojení s ust. § 246c ods. 1 veta prvá OSP a dospel k záveru, že v danej veci nie sú splnené procesné podmienky pre preskúmanie odvolania v jeho merite.

Keďže žalobkyňa nezaplatila súdny poplatok za žalobu súčasne s jej podaním, krajský súd ju výzvou z 11.2. 2014 vyzval, aby v lehote 10 dní zaplatila súdny poplatok za žalobu v sume 70,- € podľa položky č. 10 písm. c/ sadzobníka súdnych poplatkov ZSP.

Uznesením z 24. apríla 2014, č. k. 6S/336/2012-34 krajský súd zastavil konanie podľa § 10 ods. 1 ZSP, pretože žalobkyňa súdny poplatok v lehote ustanovenej výzvou nezaplatila.

Žalobkyňa následne podaním doručeným krajskému súdu 13. mája 2014, podala proti uzneseniu o zastavení konania odvolanie a súčasne požiadala o oslobodenie od súdnych poplatkov podľa § 138 OSP.

Vzhľadom k tomu, že žalobkyňa k uvedenému podaniu nepripojila žiadne dôkazy na preukázanie splnenia požiadaviek § 138 OSP, t.j. najmä preukazujúce nepriaznivé pomery žalobkyne, krajský súd ju výzvou z 19. mája 2014 vyzval, aby podanie doplnila a v lehote 10 dní doručila súdu riadne vyplnené tlačivo pre dokladovanie pomerov účastníka konania, ktorý navrhuje, aby mu bolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov - právnická osoba.

Na základe výzvy súdu doručila žalobkyňa krajskému súdu tlačivo pre dokladovanie pomerov účastníka konania (§ 138 ods. 2 OSP), ktoré však vyplnila len na jeho titulnej strane, t.j. v rozsahu identifikačných údajov účastníka konania - právnickej osoby, s uvedením vlastného imania a tlačivo podpísala a dotovala. Prílohu podania tvoril výpis z listu vlastníctva č. XXXX.

Podľa § 5 ods. 1 písm. a/ zákona č. 71/1992 Zb. poplatková povinnosť vzniká podaním návrhu, odvolania a dovolania alebo žiadosti na vykonanie poplatkového úkonu, ak je poplatníkom navrhovateľ, odvolateľ a dovolateľ.

Podľa § 138 ods. 1 OSP na návrh môže súd priznať účastníkovi celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov, ak to pomery účastníka odôvodňujú a ak nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Ak nerozhodne súd inak, vzťahuje sa oslobodenie na celé konanie a má i spätnú účinnosť; poplatky zaplatené pred rozhodnutím o oslobodení sa však nevracajú.

Podľa § 246c ods. 1 veta prvá OSP pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v tejto časti, sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona. Opravný prostriedok je prípustný, len ak je to ustanovené v tejto časti. Proti rozhodnutiu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky opravný prostriedok nie je prípustný.

Zákonodarca v citovanom ustanovení Občianskeho súdneho poriadku pripúšťa možnosť čiastočného, prípadne úplného oslobodenia od súdnych poplatkov. Predpokladom priznania oslobodenia od súdnych poplatkov je v prvom rade samotná žiadosť účastníka konania, preukázanie dôvodov, spočívajúcich v majetkových, sociálnych, finančných a pod. pomeroch účastníka, odôvodňujúcich oslobodenie od súdnych poplatkov a súčasne preukázanie, že nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Povinnosťou súdu je skúmať splnenie podmienok pre oslobodenie od súdnych poplatkov v každom prípade individuálne a to aj vzhľadom na individuálnosť každého konania.

Účelom ustanovenia § 138 OSP je, aby účastníkovi nebolo len pre jeho majetkové a sociálne pomery znemožnené uplatňovať alebo brániť svoje právo. Pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov musia byť súčasne splnené dve podmienky. Prvou je nepriaznivá finančná, resp. majetková situácia a druhou skutočnosť, že nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva (teda quasi pravdepodobnosť úspechu v ďalšom konaní na strane žiadateľa). V prípade fyzických osôb sa prihliada aj na osobné a rodinné pomery. Vychádzajúc, ako z jazykového výkladu uvedeného zákonného ustanovenia, tak i zo zásady rovnosti účastníkov občianskeho súdneho konania, deklarovanou taktiež Európskym súdom pre ľudské práva, zákon nerozlišuje medzi subjektmi podnikateľskými a nepodnikateľskými. Oprávnenosť žiadosti preto súd hodnotí z hľadiska splnenia uvedených podmienok, pričom vychádza zo skutočností, preukázaných žiadateľom.

O oslobodení od súdnych poplatkov v zmysle uvedeného zákonného ustanovenia súd rozhoduje na návrh účastníka konania, ku ktorému je tento povinný pripojiť listinné dôkazy, deklarujúce jeho majetkové pomery.

V prejednávanej veci žalobkyňa požiadala o oslobodenie od súdnych poplatkov pre nepriaznivú finančnú a majetkovú situáciu, ktorú bližšie odôvodnila v zásade skutočnosťami, ktoré zopakovala aj vo svojom odvolaní. K návrhu nepripojila žiadne doklady preukazujúce jej tvrdenia.

Najvyšší súd po oboznámení sa so spisovým materiálom vyhodnotil postup krajského súdu ako bezchybný a úplne v súlade s § 138 ods. 1, 2 OSP, ako aj právami na súdnu a inú právnu ochranu garantovanými Ústavou Slovenskej republiky.

Krajský súd v prejednávanej veci vykonal zisťovanie majetkových pomerov žalobkyne, ktoré je potrebné nielen tvrdiť, ale ich aj preukázať. Neprihliadal na skutočnosť, že žalobkyňa je podnikateľským subjektom ako na hlavný dôvod nepriznania oslobodenia od súdnych poplatkov, a už vôbec túto skutočnosť osebe nehodnotil ako dôvod pre nepriznanie oslobodenia od súdnych poplatkov.

Podľa § 121 OSP netreba dokazovať skutočnosti všeobecne známe alebo známe súdu z jeho činnosti, ako aj právne predpisy uverejnené alebo oznámené v Zbierke zákonov Slovenskej republiky a právne záväzné akty, ktoré boli uverejnené v Úradnom vestníku Európskych spoločenstiev a v Úradnom vestníku Európskej únie.

Podľa § 120 ods. 2 OSP vo veciach, v ktorých konanie možno začať aj bez návrhu, ako aj v konaniach o povolenie uzavrieť manželstvo, o určenie a zapretie rodičovstva, o osvojiteľnosti, o osvojenie, vo veciach obchodného registra a v konaniach o niektorých otázkach obchodných spoločností a družstiev (§ 200e) súd je povinný vykonať ďalšie dôkazy potrebné na zistenie skutkového stavu, hoci ich účastníci nenavrhl.

Majetkové pomery žalobkyne nemožno považovať za skutočnosti všeobecne známe alebo známe súdu z jej činnosti a konanie o oslobodenie od súdneho poplatku nie je konaním, v ktorom by zákon ukladal súdu vyhľadávaciu povinnosť vo vzťahu k dôkazom potrebným na zistenie skutkového stavu. Je preto výlučne na žalobkyni, aby svoje tvrdenie o nepriaznivých pomeroch sama preukázala, na čo slúži, okrem iných aj tlačivo, ktoré jej krajský súd doručil a ktoré je tiež dostupné na internete.

Keďže žalobkyňa nepredložila relevantné doklady preukazujúce jej tvrdenie o nepriaznivej situácii, krajský súd, logicky, nemohol vykonať akékoľvek dokazovanie v tomto smere. Preto bolo správne jeho rozhodnutie nepriznať žalobkyni oslobodenie od súdnych poplatkov z dôvodu, že nepreukázala svoje tvrdenia o nepriaznivosti finančných a majetkových pomerov. Je navyše len ťažko uveriteľné, že podnikateľský subjekt nemá vedené účtovníctvo tak, aby v prípade nepredvídateľnej udalosti nemal k dispozícii aspoň kópie podkladov (faktúry, hlásenia, priznania a i.).

Následne nemožno prihliadať na počet súdnych konaní, ktorých je žalobkyňa účastníkom, respektíve na úspešnosť iných spoločností nachádzajúcich sa v obdobnej situácii ako žalobkyňa v súdnych konaniach proti Finančnému riaditeľstvu Slovenskej republiky. Bez riadneho preukázania finančných a majetkových pomerov táto skutočnosť osebe nemôže odôvodniť iné než zamietavé rozhodnutie o návrhu na oslobodenie od súdnych poplatkov.

Vzhľadom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté uznesenie krajského súdu podľa 250ja ods. 3 veta druhá OSP a § 219 ods. 1 OSP potvrdil, pretože krajský súd vo veci rozhodol po vecnej i právnej stránke správne a jeho postup pri rozhodovaní o návrhu žalobkyne na oslobodenie od súdneho poplatku maximálne rešpektoval a chránil práva žalobcu na spravodlivý súdny proces.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 veta tretia zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.